

POSTANOWIENIE

25 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

na posiedzeniu niejawnym 25 września 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku A.K., R.K. i U.K.
z udziałem A.A., A.A.1, G.D., K.B. i M.A.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na skutek skargi kasacyjnej G.D.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Ostrołęce
z 19 grudnia 2023 r., I Ca 141/22,
w przedmiocie wniosku adwokata M.G. o uzupełnienie postanowienia Sądu
Najwyższego z 1 sierpnia 2025 r.

odrzuca wniosek.

(K.W.)

UZASADNIENIE

1. Wnioskiem z 13 sierpnia 2025 r. adwokat M.G. wniósł o uzupełnienie postanowienia z 1 sierpnia 2025 r., którym Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej uczestnika G.D. od postanowienia Sądu Okręgowego w Ostrołęce z 19 grudnia 2023 r. oraz zasądził od skarżącego na rzecz uczestnika K.B. kwotę 5 400 zł kosztów postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu pisma adwokat M.G. wskazał, że wniosek o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego świadczonego z urzędu na rzecz R.K. i A.K. wraz z oświadczeniem o braku jego uiszczenia zawarł w odpowiedzi na wniosek [prawidłowo: w odpowiedzi na skargę kasacyjną – dopisek SN] z 11 lipca

2024 r. Postanowienie Sądu Najwyższego z 1 sierpnia 2024 r. nie zawiera rozstrzygnięcia w tej materii, a zatem wskazany wyżej wniosek, w ocenie adwokata M.G., nie został rozpoznany.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

2. Zgodnie z art. 351 § 1 w zw. z art. 361 k.p.c., które znajdują zastosowanie również w postępowaniu kasacyjnym, strona może w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku lub postanowienia, a gdy doręczenie wyroku lub postanowienia następuje z urzędu – od jego doręczenia, zgłosić wniosek o uzupełnienie, jeżeli sąd nie zamieścił w wyroku lub postanowieniu dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu.

Równocześnie z uwagi na brzmienie § 3 art. 351 k.p.c. nie budzi wątpliwości, że tego rodzaju rozstrzygnięciem może być rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, w tym orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego z urzędu, o ile pełnomocnik ustanowiony z urzędu złożył uprzednio stosowny wniosek.

3. Wniosek adwokata M.G. o uzupełnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 1 sierpnia 2025 r. nie mógł odnieść skutku.

Należy zauważyć, że w wyniku nowelizacji art. 91 pkt 1 k.p.c., dokonanej ustawą z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, pełnomocnictwo procesowe uprawnia obecnie z mocy samego prawa do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu wywołanym jej wniesieniem. Nowelizacji uległ również art. 118 § 2 k.p.c., określający zakres obowiązku zastępowania strony przez pełnomocnika z urzędu. W obecnym stanie prawnym art. 118 § 2 k.p.c. przewiduje, że adwokat lub radca prawny ustanowiony przez sąd jest obowiązany do zastępstwa w zakresie wynikającym z art. 91 k.p.c., chyba że z postanowienia sądu wynika, iż obowiązek zastępowania strony ustaje wcześniej.

Zgodnie zaś z art. 118 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 1 lipca 2023 r. adwokat lub radca prawny ustanowiony przez sąd jest obowiązany zastępować stronę do prawomocnego zakończenia postępowania, chyba że z postanowienia sądu wynika, iż obowiązek zastępowania strony ustaje wcześniej. Zasadą było

zatem, że umocowanie pełnomocnika z urzędu wygasło z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania. Nie wykluczało to możliwości dokonywania przez pełnomocnika po prawomocnym zakończeniu postępowania niektórych czynności dotyczących faz poprzedzających wydanie orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (zob. np. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 122, i postanowienie SN z 21 maja 2014 r., II CZ 18/14).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie przyjmuje się, że zakres umocowania pełnomocnika z urzędu – o ile jego obowiązek zastępowania strony nie został przez sąd ograniczony – wyznacza stan prawny obowiązujący w dacie jego ustanowienia. W konsekwencji zmiana zakresu nałożonych na pełnomocnika z urzędu obowiązków, wynikających z nowego brzmienia art. 118 § 2 k.p.c., a obejmujących stosownie do art. 91 pkt 1 k.p.c. również umocowanie do wniesienia skargi kasacyjnej, dotyczy tylko pełnomocników ustanowionych z urzędu po dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej, czyli po 1 lipca 2023 r. (zob. postanowienie SN z 28 maja 2025 r., I CSK 4059/24 i przywołane tam orzecznictwo).

Adwokat M.G. objął funkcję pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla wnioskodawców R.K. i A.K. [...] r. Oznacza to, że jego umocowanie do reprezentowania wnioskodawców w niniejszej sprawie wygasło z dniem uprawomocnienia się postanowienia Sądu Okręgowego w Ostrołęce, tj. 19 grudnia 2023 r. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że w Sądzie drugiej instancji mylnie zarządzono doręczenie mu odpisów skargi kasacyjnej. Adwokat M.G. nie mógł zatem złożyć skutecznie odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestnika G.D. Adwokat M.G. nie jest również uprawniony do złożenia wniosku o uzupełnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 1 sierpnia 2025 r. w przedmiocie orzeczenia o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej A.K. i R.K. z urzędu.

4. Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

(K.W.)

[a.]